

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT POLITIKAI LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előljárók, papok és gazdasági egyesületi tagok egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér. Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
B E T E G H P Á L
 LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 81. szám, hova a köziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Köziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magánhirdetéseket négyzet cm. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyilt-tér sor a 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári osek- és klíring 10,489. szám

Magyar gazdaszövetségi központ a Székelyföldön.

Van-e Székelyföldön nagygazda? Ugy-e nincs? Van-e az országban nagyobb szükség arra, hogy gazdaságilag, vagyonosodás szempontjából, értelmi fejlődés tekintetében előhaladás történjék, mint a Székelyföldön? Ugy-e nincs? Nohát akkor ragadjuk meg a kedvező alkalmat és e célok elérésére szervezkedjünk!

Íme a Magyar Gazdaszövetség szózata, olvassátok és váljék hasznokra székely testvérek:

Eszméink terjedésének több biztató jele mutatkozik az ország különböző részein. Ha a jelek nem csalnak, zsendülni kezd a vetésünk, 12 esztendei szorgos munkánk rég óhajtott gyümölcse. Hevesvármegye kiskisgazdái lelkük sugallatát követve, minden biztatás és ösztökélés nélkül maguk fordultak szövetségünkhöz, hogy az ország egyik legmagyarabb vármegyéjében vegyük kezünkbe a kiskisgazdák szervezkedésének zászlaját, hogy a sokat csalatkozott alprófétaktól ingoványba vitt népnek megmutassuk az igazi haladás, az önsegítség útját s a nemzet gerincét képező kiskisgazdaosztályt elvezessük az ígért földre, ahol a magyar föld a magyaroké s ahol a magyar föld gyümölcsét, a magyar kéz fáradozásának eredményét, nem harmadrészben élvezzi az, aki arcának verejtékével dolgozta meg apái földjét.

Alig nyujtunk segítő jobbot a hevesvármegyei kiskisgazdáknak, íme a Székelyföldről hangzik felénk a hívó szó, hogy Károlyi Sándor zászlaját s vele együtt a magyar népiéleti és mezőgazdasági politika nagy eszméit a magyarság végváraiba is vigyük el: nagy célokra egyesítvén az ott működő gazdaköröket s azokban tömörülő kiskisgazdákat. A „Székely-Udvarhely” című lap egyik legutóbbi száma, hivatkozva a székely gazdakörök nagy számára és az általuk kifejtett gazdaság-társadalmi munkára, a gazdaszövetség szervezkedési akciójának megkezdését sürgeti a Székelyföldön.

Székelyföld kiskisgazdái! Miként a hevesi társaitok, vegyétek kezetekbe az előkészítés munkáját. Beszéljétek meg egymás között, hogy mily szükségét érzitek az érdekeiteket védelmező központi szervezethez való csatlakozásnak. Egyetlen sor írás, amelyet valamely székelyföldi gazdakör vezetősége szövetségünkhöz intéz, elégséges, mi a hívó szóra megjelenünk körötökben és meg-

indítjuk a szervezés nagy munkáját.

Programmunk ismeretes előtetek székely gazdák. Hiszen azok a gazdasági társadalmi eszközök, amelyeknek felhasználásával a székelyföldi új szép eredményeket ért el, helyzetetek javítása körül, a gazdaszövetség és vezető embereinek fáradságot nem ismerő és semmiféle támadástól vissza nem riadó, önzetlen munkája folytán plántáltattak át a magyar gazdasági életbe és váltak kormányprogrammá. Ha valakinek illik e program iránt szeretettel viseltetnie, ti vagytok azok székely kiskisgazdák.

De magatok is tudjátok, hogy bármennyit tett és tesz is érte az állam, társadalmi és gazdasági téren még számtalan végezni való van hátra. Ezt a nagy munkát, sem az egyes gazdakör, de száz gazdakör sem képes elvégezni, ha azoknak ereje a közös nagy cél érdekében nincs szervezve, nincs egyesítve. A ti eddig nyugvó nagy erőtetek kívánja a Gazdaszövetség saját magatok és az ország érdekében tömöríteni s ezáltal szorosabbá tenni a kapcsolatot, amely Erdély bérce honát s az ősi székely fajt a nagy magyar Alföld kalászos rónáihoz és magyar testvéreikhez fűzi. A gazdák sorsa Magyarország sorsa s így amidőn saját érdeketekért a magyarság végváraiban zászlót bontotok, szeretett hazánk jövőjét alapozzátok meg. Fel tehát a munkára, várunk benneteket!

POLITIKA.

Dr Elekes nem jelölt. Az oláhfalvi választási mozgalomból kifolyólag Dr Elekes Dénes székelykereszturi ügyvéd neve is belekerült a képviselő-jelöltek sorába. Erre vonatkozólag a következő nyilatkozatot vettük és közöljük:

Tisztelt Szerkesztő ur!

Az oláhfalvi képviselő választás hullámai úgy dobták felszínre a nevemet, mintha én is felléptem volna.

Minden további kombináció megelőzése céljából kijelentem, hogy e hír meglepett s valósága minden alapot nélkülöz.

Székelykeresztur, 1909. szept. 11.

Hazafias üdvözléssel:

Dr Elekes Dénes,
 ügyvéd.

A jó Isten: No fiam, szegény ember, meddig szeretnél élni?

A szegény: Csak addig, felséges Atyám, amíg Székelyudvarhelyen Vármegyei szegény- és árvaház lesz...

A székelység hivatása.

Írta: Dr Nagy György.

a csikszentmártoni kerület oszággyűlési képviselője abból az alkalomból, hogy a kászonalsiki jegyzői egyesület tiszteletbeli tagjává választotta.

Nagy gyönyörűséggel olvastam szíves értesítéseket, hogy a Kászon-füredőben tartott közgyűlésen engem tiszteletbeli tagnak megválasztottak. Kartársatokká lettem. Vállalom a megtiszteltetést tiszta tudatában annak a nemes kötelességemnek, mely azzal reám hárul. Nekem nem a cím kell, hanem a munkában, a ti munkátokban akarok részt venni. Nehéznek, de szépnek tartom a jegyzői hivatást. A közigazgatási szervezetnek a jegyző a tengelye. E tengelyen fordul meg az egész szervezetnek értéke. Ott áll a jegyző a községi élet középpontjában. Áll és vigyáz. Vigyáz és határoz. Határoz és intézkedik. Intézkedik és végrehajt. Hatásköre a gondolat a cselekedetig terjed. Ő a szem, mely észreveszi a bajt. A láb, mely gyógyításra siet. A kéz, mely gyógyít. Igazságként hirdetem: Mutasd meg a községedet s én megmondom, milyen jegyző vagy. A községi élet a jegyzőnek hű tükré. A mindegyre szövevényesebb élet a közigazgatási életben is érezteti hatását, ez a hatás legintenzívebben a községi életben nyilvánul meg. A nagy kulturális, szociális hullámcsapások eljutnak a legtávolabbi községekig is s elsősorban a papon és jegyzőn fordul meg, hogy a hullámcsapások erejét tudják-e felhasználni. A szociális törekvések napról-napra erősebbé válnak. A történelmileg kialakult osztályok mellett helyet követel a maga számára a negyedik rend. A beilleszkedés nehéz munkája minden téren folyik. Nem szünetel a harc. Édes hazánknak jövőjére döntő lesz az, hogy a szociális törekvések milyen irányban érvényesülnek, hogy a fennálló keretek közé az új rend hogyan illeszthető be. Döntő lesz az, hogy a községi élet minden vonatkozásában milyen átalakuláson fog által menni. S ebben az átalakulásban, a nemzet jövőjéért térképének a megrajzolásában első rangú szerep vár a jegyzőkre. A nemzeti életnek, a kulturális fejlődésnek a multban is mindig hűséges munkásai voltak. Ha rajtam állana, csak olyan embert választanék meg mindenütt jegyzőnek, aki szívből, igazán szereti a népet. Ki érti és érzi a panasznak a jajszavát. Ki jóságos szeretettel törli le a könnyezőnek arcát. Ki sohasem fáradt, mikor a közügy érdekében kell munkálni. Ki mindig éber, mikor a vigyázat kötelessége vár rá. Éles szem, gyors kéz és nagy szív: ezek jellemzik az igazi jegyzőt. Mikor Ti szeretettel hivatok engem, hogy részt vegyek

a munkákban, azzal az erős elhatározással fogadom el a megtiszteltetést, hogy dolgozni fogok. A szó legnemesebb értelmében vett munkatársatok akarok lenni. Ha valahol szép, fenséges a jegyzőnek a hivatása, akkor a Székelyföldön az. Mi székelyek, büszke, szabad faj vagyunk. Édes hazánkban, Magyarországon a székelyek mindig legelső sorban küzdöttek a szabadságnak, a nemzeti függetlenségnek zászlója alatt. Büszke faj vagyunk, mert érezzük értékünket. Nemes dacossággal a magunk utján járunk. Ember előtt térdet nem hajtunk. Kemény a gerincünk és vasból van az öklünk. Komoly dologban nem ismerjük a íréfát. A ki kövel dob meg, mi bizony sziklával dobjuk vissza. Jelszavunk: Ne bántsátok a székelyt! De ez a büszke nemes faj tele van lelkesedéssel, hazája iránti rajongó szeretettel. A székely lélek nemes értékek kincses bányája. Tud szeretni szívből, igazán. Szeretében hűséges. Állandóságában változhatatlan. Ki szeretettel közelodik feléje, annak elébe siet. A jó embert portájába vezeti, asztalához ülteti. És munkás a székelység. Végig jártam az egész országot, bizonyosságot tehetek, hogy különösen a mezői munkában a székely legkitartóbb. (Folyt. köv.)

Tanfelügyelői irányelvek.

Az igazi népnevelői hivatás.

Tantestületi gyűlés.

Azt szeretnénk, ha Udvarhelyvármegye minden egyes igazi székely tanítója elolvassná, meghallaná, átérzné és feltétlenül magáévá téve, gyakorolná, követné, ama nemes intenciókat, irányeszméket, melyeknek alapelveit e vármegye hivatalvezető kir. s. tanfelügyelője, a székelyudvarhelyi állami elemi fiu- és vegyesiskola közelebbi tantestületi gyűlésén hangoztatott.

Folyó hó 6-án tartotta ugyanis a helybeli áll. fiu és vegyesiskola tanítóttestülete szeptember havi rendes gyűlését. A gyűlést Rhédei János kir. tanfelügyelő nyitotta meg. Magas szárnyalású, nevelési eszmékben gazdag megnyitó beszéde mély hatást tett a jelenvoltagek. Beszéde a nevelés alapelvein épült fel s az igazi gyakorlati tudással bíró ideális lelkiületű tanítóvezérről tett tanúbizonyságot. Elve, hogy a vallásos nevelés ne csak a hitoktatási órákra szorítkozzék, hanem foglaljon helyet a közismereti órákon is. A sokféle társadalmi ferde kialakulás a vallásos nevelés általánossá tételét követeli. A vallásos nevelés a hazafias neveléssel kapcsolatos legyen. Igyekezzenek a tanítóttestület a gondjaira bizott gyermekek hazafias nevelését úgy biztosítani, hogy azok

ne hangzatos szövegekkel, hanem tettel szeressék e hazát. Az élet nehézségei elé értelmi neveléssel készítsenek elő a növendékek. Kiváló gond fordítandó az érzelmi nevelésre. A kedélyképzés, erkölcsi esztétikai szép fejlesztése és ápó-lása céljából a rajzitanítás kellő szakértelemmel karolandó fel. Az iskola tisztasága legyen vonzóerejű. Meghonosítandó a virágkultusz, hogy a gyermekek ártatlan lelki világa ezek szeretetteljes gondozása által táplálékot nyerjen. Neveljük a gyermekeket az egészségápolás szolgálatára. Tanítsuk meg őket, legdrágább kincsüknek, az egészségüknek értékelésére, mert munkabíró, erős szervezetű polgárokat vár a földi élvektől sorvadó társadalom. Küzdjünk a mai társadalom egyik beteges tünete, a munkátlanosság ellen, a munkárevelés által, a melynek üdvös eszköze a kézügyesítő oktatás. Az iskola feladatainak sikeres megoldását elsősorban a tanító hivatás-szeretete biztosítja. Vezesse a tanítót az osztatlan nagy magyar állam képe. Lássá a tanító a gyermekben önmagát, szeresse azt, mert az olyan tanító, ki nem szereti a gyermeket, nem töltheti be hivatását teljesen. A nagy, terhes munkát, melyet mivelni hivatva vagyunk, kötelességtudással győzhetjük le. Állandó kép-zéssel tarthatja fenn magát a tanító s így szereshet tekintélyt nevének. Szorgalmasan kell a tanítási órákra készülni, mert nincs sajnálatosabb semmi a világon, mint az olyan tanító, ki nem tudja helyét megállani tanítványai előtt. A tanórák pontosan kitartandók.

Elvárja, hogy minden tanító egy-negyedórával a tanítás előtt iskolájában legyen. Nem szabad bezárkózni szorosan az iskola falai közé. Ki kell lépni onnan a társadalomba is, ha méltók akarunk lenni a néptanítói névre. A kitört vad szocializmus romboló erejét csak a hazafias, kötelességtudó tanítói kar tudja visszaverni. Csak ők tudják a romboló munkát megfékezni, ifjusági egyesület, dalkörök, gazdakörök, szövetkezetek alakítása és vezetése által, hol alkalmas tér nyílik megismerni a nép életét s építhet ezek lelkében erős sziklafalat a szocializmus támadásaival szemben. Ezen szervezetekben áll nyitva a tér a felnőttek oktatására is, melyet minden igaz magyar oly melegen óhajt és vár a néptanító kartól. Kijelenti, hogy nem szigorú bíró, hanem jó-akaró tanácsadója és vezetője akar lenni a tanítósnak.

Kir. tanfelügyelő ezen szép, kivonatosan vázolt beszédére Gyerkes Mihály igazgató-tanító válaszolt meleg szavakkal; megköszönte a kir. tanfelügyelő szives érdeklődését, mely után a tantestület havi gyűléseinek idejét állapították meg.

Jegyzőnek Gál Imre és Paál Sándort, könyvtárosnak Paál Sándort választották. Az 1909—10. tanévi munkaprogramm megállapítása után az iskola belételeire vonatkozó házi szabályokat tárgyalták le. A tanulók népesedése arányában az osztályhelyiségek megváltoztattak. Egyik kar társ indítványára átiratot intéznek a fiókkör elnökségéhez Dr Eben Mihály nagykörösi plebános felkérése érdekében, hogy hirneves gyűlését tanítói kar egyik népes gyűlésén mutassa és ismertesse. A mindig érdekes gyűlés a déli órákban véget.

Méhészet.

Szeptember havi teendők kezdő méhészek számára.

A méhészeti év a méhek betelelésével kezdődik. Minden méhész úgy számíthat a jövő évi méhészeti jó-vedelmére, miképpen végezte a méhek betelelését. A ki méheit anya dolgában rendezte, kellő népeségig felségítette, kellő mézkészlettel ellátta, méhei jól készült kaptárakba vannak s majd később télire elpár-názza, az egerek ellen is védekezett, az ilyen méhésznek a télen méhei iránt semmi aggodalma nem lehet. Jó reménységgel nézhet a jövő évbe és hogy ha az Isten jó tavaszt ad, méhei friss egészségben, öröm zugással fogják köszönteni gazdájukat a viszontlátás édes perceiben, a kinék köszönhetik, hogy még egyszer meglátták azt a kies tavaszt, amely hegyen-völgyön ékes virágokkal fel-diszített területet asztallal várja őket.

Nem feledkeznek meg a méhek sem, mert a virágok édes nektárából nem csak maguknak, hanem gazdájuknak is gyűjtenek fáradsága díjába. A mely törzseknek herét lehet most látni, az biztosan anyátlan. Az ilyen törzset mással egyesíteni kell. Meg-nyásításra nem érdemes, mert a hosszas anyátlanság miatt, népei el-öregedtek s miután már fiatal méheket nem nevelhetnek, tavaszon nagyon elnéptelenednek. S nem lesznek képesek a jövő tavaszon kellő népeségre kifejlődni. A kaptárak mézürét ki kell üríteni; a Haneman-rácsot ki kell szedni s helyébe a fedő deszkákat oda kell rakni. A költő-ürben az ahlak levétele után a keretből kiszedünk mind addig, míg a felső keret sorban teljesen befedett mézes kereteket kapunk. Midőn az első lefedett keretet elérjük kivesszük, azonbelül is még egyet, vagy kettőt. Ha azonbelül is befedett mézes kereteket találunk, további kiszedés felesleges. A kiszedés alkalmával kiszámítjuk, hogy a felső keretsorban 6—7 teljesen befedett mézes keret legyen. Azonkívül az alsó keretsorban egynegyed részben mézzel telt keret. Azonban arra is figyelmet kell fordítani, nehogy az alsó sorban teljesen befedett mézes keretek legyenek, mert a méhek a mézen téiben megfagynak; tavasz-szal viszont a fiasítás számára nem lesz kellő üres sejt az anya petézése-re. A kiszedett és viszont vissza rakandó kereteket sorrendben, amint voltak, előbbi helyzetükbe rakjuk vissza, mert azokat a méhek úgy fedelezték le, a mint télire nekik a szükséges távolság megkívántatik.

A felső keretsorban fedetlen mézes kereteket nem tanácsos télire hagyni, mert télen a vízpárától a fedetlen méz megerjed, a melytől a méhek vérhasba esnek és elpusztulnak. A nagy szárazság következtében a későbbi rajok nem lettek te-lelő képesek; különösen azok, a melyek semmi segélyben nem részesültek. Az ilyen gyengébb rajokat vagy erősebb törzsekhez beosztjuk, vagy két gyengét egyesítünk. Azt hiszem felesleges is említenem, hogy a melyiknek öregebb anyja van, azt az anyát menten megsemmisítjük.

A mely méhtörzsek s így a raj-nak is kellő méze nem volna, mely számítás és a méhtörzs népesége

szerint 8—10 kiló méze kell hogy legyen, az olyan törzseknek az itt em-lített mennyiség a hiányt mulhatatlanul pótoljuk. Én az őszi etetést nem ajánlom, mert sok munkával és veszélyességgel jár. A rablásnak is nagyon elősegítője. A méheket is félrevezetjük természetükből az etetés által. Mi okból nagyon könnyen rablókká is válhatnak. Én a hiányt úgy öszel, mint tavasszal befedett mézes keretekkel pótolom. A ki el-olvasa a „Székely-Udvarhely” 57-ik számában levő mézpergetésről meg-írt cikkemet és a szerint járt el, az a hiányt befedett mézeskerettel pótolhatja. A kinék mégis nem volna befedett mézes kerete, kidobott vagy lekénezt szalmakaszából kiszedett mézeslépeket szépen be lehet vágni keretekbe. Még szükség esetén 2 vagy három darabból is, a melyet a méhek szépen összefognak ragasz-tani. Azonban ha mégis valamely méhésztársam kényszerítve lenne az etetésre, azt teljesen frissen perge-tett mézzel eszközölje, viz hozzáadása nélkül. Nagy adagban egy-szerre, egész tányérral, a melyet este a méhek lecsendesülése után kell leadni a kaptár mézürébe. A fedődesz-kát egy ujnyi távolságra szét kell feszíteni egymástól s onnan a méhek reggelre lehordják. Ezt az etetést minden este folytatni kell mind addig, míg a hiányt teljesen pótoltuk.

A tányérban levő méz tetejére 5 cm. hosszúra vágott szalmát hintünk, hogy a méhek bele ne fulladjanak. A szalmakaszba is adhatunk mézet tányérban. Ha az építmény a fenék deszkáig van, a kast emelvényre tesszük. Ha az építmény nincs le-építve, akkor a tányér alá teszünk polcot. Akár az előbbi, akár az utóbbi esetben mindig úgy alkalmazzuk, hogy a tányér és lép széle érintse egymást, hogy a méhek kényelmesen a lépről a tányérba mehessenek.

Az itt felsoroltak bármelyik módja szerint, okvetlenül a kellő mennyiségű mézzel méheinket rendezzük be ebben a hónapban, hogy a tisztulási kirepülésig, bármily későn történnék is, etetni ne keljen. A téli etetés mézpaparálás, idővesztés. A méhekre nézve pedig káros, mert felzavarjuk nyugalmukból. Az etetés által sok mézet emésztenek fel. Ez által sok bélsár gyűl a gyomrukba. Tisztulásra nem mehetnek. A kaptárban kiürülni nem tudnak, később vérhasba esnek, a mely miatt nagyobb része, vagy teljesen az egész méhcsalád is elpusztul. Ez lesz a téli etetési munkánk eredménye.

Székelyzsombor, 1909. szept. 4-én.

Ambaris András,
méhész.

— **Talpra magyar!** A mennydör-gés azt mondja: le térdeidre ember, most az Isten beszél! A nép szava is megdördült és azt mondja: föl térdeidre magyar, aki eddig Bécs nek rabszolgája voltál, mert most a nép beszél! — írja Kalmár Antal dr — és így folytatja:

Mi hűséggel vagyunk a magyar király iránt, hűséggel őseink köte-se: a pragmatika szankció iránt: de az élő Istenre esküszünk, hogy tovább nem tűrjük Ausztriának a 67-es ma-gyarok által segített azt a bitang politikáját, amely a magyar nép erei-ből az utolsó cseppig kiszívta a vért, ki a csontokból a velőt! Talpra te-hát magyar és ne törd tovább azt, hogy Ausztriának kizsákmányolt gyer-mata légy, hogy Ausztria magyar pénzen járjon ünneplő ruhában. Te pedig koldus condrában tengessed nyomorult életedet!

HIREK.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy a tanonciskola új tanítói állásaira oly széleskörű pályázatot hirdettek, hogy az összes tanítók tudomást vettek róla;

mondják, hogy a függetlenségi és 48-as pártot nálunk nemcsak helyben, de megyszerte fogják szervezni a jövő században;

mondják, hogy Brázay Zoltán, Nagy Györgyöt és Zakariás Jánost kivéve, az összes erdélyrészi képviselők lelkes hangú beszámolókat tartottak;

mondják, hogy a jelenlegi kaputos és pantallós székelyek a régi középosztály szerepét a *kaput* és a *pantalló* miatt nem tölthetik be;

mondják, hogy Simkó tanár úr már lemondott képviselői mandátumáról és nem várja be, hogy azt megsemmisítsék;

mondják, hogy nálunk a köz-szállítási törvényt annyira respek-tálják, hogy minden esetben széles-körű versenytárgyalást hirdetnek;

mondják, hogy némely hivatal-szolgák a postán ablakot nem törtek és oly csendesen viselkednek, hogy a tisztviselők zavartalanul dol-gozhatnak;

mondják, hogy mióta az oláh-falvi választásra készülődnek, a szesz-adóbevétel — nagymértékben csök-kent.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget a szerkesz-tőség.

— Megyénk függetlenségi polgárai!

Igy szól Háromszék vármegye: Riadó! fujunk ismét tihozzatok! Az osztrák erősnek képzi magát me-gint s meg akarja akadályozni, hogy nemzeti vagyonosodásunk, erősödésünk egy új alapját lerakjuk s telje-sítve jogos, törvényes kívánságunkat, felállítsuk az önálló magyar nemzeti bankot. Pedig ezért a quóta emelése már külön is fizettünk, bár jogtalanság volt az is az osz-tráktól. Pedig meg kell legyen a magyar nemzeti bank 1911-ben, kü-lönben nem kap az osztrák se adót, se katonát s akkor vége az eddig is képzelt nagyhatalmi állásnak, vége az osztrák gőgnek. Nagyjaink szorult helyzetben vannak! Támogassuk őket, hogy hivatkozhasanak reánk: ime az ország népe követeli az ön-álló bankot. Ezért hívunk titeket, jertek, foglaljunk állást a Kossuth Lajos születésnapján tartandó me-gyei pártgyűlésen, amelyet Kézdivá-sárhelyen a városi vigadó nagyter-mében 1909 szeptember 19-én d. e. fél 10 órakor fogunk megtartani. A gyűlésen résztvesznek vármegyénk országgyűlési képviselői, kik beszélni is fognak. A gyűlés tárgysorozata a következő: 1. Elnöki megnyitó. 2. Elnökválasztás és a párt szervezése. 3. Állásfoglalás az önálló bank érdekében. 4. Indítványok. 5. Bezáró beszéd. Jertek el mindnyájan, kik Magyarország függetlenségére töre-kedtek! Legyen képviselve a gyű-lésen Háromszék vármegye minden községének függetlenségi polgársága! A gyűlés előkészítő bizottságának Kézdivásárhelyen, 1909. szeptem-ber 10-én tartott értekezlete megbi-zásából: Kis Lajos a megyei párt alelnöke. Dr I. Diénes Ödön előké-szítő b. tag. Hát Udvarhely vármegye ébred-e?

— **Házasság.** Csiktusnádi B e t e g h Sándor e hónap 8-án házasságot kötött pozsonyi E c k h a r d t Micivel, özv. pozsonyi E c k h a r d t Oszkárné

szül. ábránfalvi Ugron Róza, ábránfalvi Ugron Ákos vármegyénk főispánja és Ugron Gábor orsz. képviselő édes testvéreinek leányával Földeákon.

Fráter Lóránd Székelyudvarhelyt. Ér-Semjénről 1909. szept. 13-ikáról keltezve, levelet kaptunk Fráter Lórándtól, a magyar dal ezidőszerinti leghiresebb művelőjétől. A levélben „tolyó évi szeptember 18-án tartandó hangversenyére hazafias tisztelettel és szeretettel meghív”. Ezt azért közöljük e helyen, hogy a „Székely-Udvarhely” nagyrabecsült olvasó közönségét, kötelességünkhöz híven, Fráter Lóránd, a híres dalköltő és hegedűművésznek Székelyudvarhelyen, e hó 18-án (szombaton) este 8 órakor a Budapest-szálló színháztermében rendezendő hangversenyéről tájékoztassuk. Köszönettel fogadtuk Fráter Lóránd hozzánk intézett meghívását és az ő nevében ezuton mi is meghívjuk ritka művelőzetet nyújtó hangversenyére a nagyérdemű közönséget.

— **20 éves találkozó** volt — mint tudósítónk írja — az unitáriusok főgimnáziumában közelebből. Ezen elnökölt Imreh József verespataki főszolgabíró, a jegyzői tisztet helyettesítette Demeter Dénes karácsonfalvi lelkész, imát mondott Szász András főzödi lelkész. A 20 éves viszontlátásra még a fentiekén kívül megjelentek Pataky Sándor dicsőszentmártoni főszolgabíró és Biró Lajos ábránfalvi lelkész. Elmaradásukat kimutatták: Máté János máv. főnök Predeál, Dr. Nesztor Emil honvéd-egzredorvos Kolozsvár, Rödiger Jenő es. és kir. egzredorvos Marosvásárhely, Koronki János máv. főnök Alsórákos, Jánky Ernő ny. főhadnagy, polgármester Verespatak. Távolmaradtak: Dr. Gspann Károly körorvos Apahida, Mátéfi Lajos máv. főnök Felvincz, Groó Vilmos tanár Békés-Gyula, Konecz Imre máv. hivatalnok Arad, Boheczel Mihály ügyvéd Naszód, Hamari Miklós p. ü. számvizsgáló Nagyszeben. A 25-ből 20 év alatt elhaltak 9-en u. m. Márkos Ferenc gymn. főnök Torda, Despondes Gusztáv birtokos Mezőpanith, Székely Áron, Benczédi Domokos lelkész Csegez, Dombi Lajos, Dr. Firschnann Dani orvos Budapest, Pál Ambrus máv. hivatalnok, Szabó Zoltán honvéd főhadnagy Igló és Sárdi Samu gymn. tanár, kiknek emléke kegyelettel őriztetik s a gyászolókhöz részvét iratok küldettek. A baráti alapítványhoz hálájuk jeléül hozzájárultak eképpen: Demeter Dénes 50—50 = 100 K, Pataky Sándor 50—100 = 150 K, Imreh József 100 K, Biró Lajos 25 K, Szász András 30 K, Máté János 50 K, Jánky Ernő 50 K. További hozzájárulások az érdekeltek részéről szívesen vétetnek s az összeg Szász András lelkészhez küldendő. A megjelentek barátságos ebédnél emlékeztek a multról, melytől már husz év elteltével válsztandó választja el.

— **Halálos játék.** Kányád közönségben megrendítő szerencsétlenség történt kedden, a délelőtti órákban. Fráter István 18 éves fiu bement a szomszédba, Nagy Lináékhoz, kinek

apja mezőőr. A falon függött a kétcsövű szolgálati fegyver, mely töltve volt. A fiu lekasztotta a fegyvert és próbálgatta, játszott vele. A 9 éves Nagy Lina felé tartva a csövet, a leánykával tréfálozott, hogy meglövi. E közben a fegyver véletlenül eldőrdült és a kislány holtan terült el; azonnal meghalt. Nagy Lina édes anyja az éppen folyamatban levő vásáron volt Székelyudvarhelyt. Ide hozták a szomorú hírt, melynek hallatára a szegény asszony ájultan esett össze a piactéren. A vizsgálat a felelősség megállapítása végett megindult.

— **A vármegyei gazdasági egyesület** e havi rendes ülését kedden délelőtti tartotta meg Sebesi János alispán, alelnök elnöklésével. Az ülésen résztvettek: Ugron Gáspár, Dr. Nagy Samu, Szabó István, Sándor Lajos, Orbán János báró, Zonda József, Hlatky Miklós titkár, valamint Kolozsvári János gazdasági felügyelő, Dorner Béla kirendeltségi megbízott, a homoródszentpáli és a héjasfalvi gazdakörök kiküldöttei. A székelyföldi kirendeltség átiratát, melyben közli, hogy Darányi Ignác földművelésügyi miniszter a vármegye részére még az őszszel tartandó állatdíjazások céljaira 1500 K-t adományozott, örvendetes tudomásul vették. A kirendeltség megbízottja és a segesvári gazdasági felügyelő hozzájárulásával, az állatdíjazásokat a következőleg állapították meg: 1909. szeptember 27-én Siménfalván, 28-án Ujszékelyen és 30-án Homoródszentpálon lesz állatdíjazás. Díjazni fogják a kiválóbb fejősteheket, 3 és 2 éves üszők birtokosait. Az állatok egy év óta birtokban tisztán tartottak kell legyenek, testtartáson kívül a tejelőképesség is bírálat tárgyát képezi. Az állatdíjazásokkal kapcsolatosan a Székely Gazdak Szövetkezete gépbemutatókat rendez. Tárcsás boronát, vetőgépet, kapálógépet, ekéket, szártépőt, szecsakavógót, szénagyűjtőt, amerikai cséplőgépet, tők- és répvágót, rostákat, triöröket fog bemutatni. Az oklándi mezőgazdasági bizottság átiratára kijelentették, minthogy az átiratban említett törvénytervezet még elkészítve nincs, az ellen vagy mellett állást nem foglalhatnak. Az egyes személyek elleni invektíváit a választmány nem helyesli. Fejőrmegyének a takarmány kiviteli tilalom elrendelése ügyében a vármegyéhez intézett átiratára kijelenti a választmány, hogy miután az egyesület és a közigazgatási bizottság is felirt a takarmányinség ügyében, a kiviteli tilalom elrendelését nem véleményezi, mert sokkal általánosabb jellegű szükség idejében sem volt az eredményes. Helyén valónak vélik, hogy a legnagyobb mérvű szállítási kedvezmények megadását kérelmezzék és a közigazgatási bizottság feliratában foglalt teljesítése megsürgessék. Arad szab. kir. város polgármestere megköszöni a 13 vértanu kivégzési helyének megvételére az egyesület által küldött 75 koronát, ugyszintén az orsz. állatkiállítás rendező bizottsága is köszönetet mond az adományozott 50 koronáért. Együttal jelenti, hogy a díjat a baranyavármegyei gazdasági egyesületnek adta ki, mely a legjobb népies tájfajta tenyészetet mutatta be. Gagyi La-

jos tag ama kérését, hogy a parajdi kiállítás, miután az etédi vásárral összeesik, Etéden tartassék, nem teljesítették, mert a vásárra vitt állatokat úgy sem díjazhatnák. Egyéb tárgyat nem lévén, az ülés véget ért.

— **A huszkoronás bankjegyek.** A régi huszkoronás bankjegyekről, melyek 1900 márc. 31-ről vannak keltezve, forgalomba jött azon hírekkel szemben, hogy azokat fizetés gyanánt nem fogadják el s azok értéküket már elvesztették, közöljük olvasóinkkal, hogy a pénzügyminiszter 1908. évi 63657. sz. rendelete értelmében ezen bankjegyek 1910 évi szeptember hó 30-ig teljes értékükben fizetés gyanánt elfogadhatók s csak e naptól veszítik el érvényüket.

— **Postaközlekedésünk** Székelykeresztur és Székelyudvarhely között tühretelen. Naponta csak egyszer jön posta Székelykereszturról, holott a vonat kétszer érkezik onnan. Csak reggel postáznak és délután nem. Ennek pedig számtalan hátrányai vannak. Azt hisszük e körülmény eddig kikerülte az illetékes hatóságok figyelmét s azért tesszük szövé, hogy sürgösen változtassák meg ezt az állapotot. Székelykeresztur járási székhely. Több község postai gócpontja. Az amugy is közlekedő vonalhoz miért nem adja fel a postát?!...

— **Hegedük és felszerelések,** valamint egyéb hangszerek elsőrendű minőségben kaphatók Betegh Pál könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt.

KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL.

Valami a „Hargitai fürdő”-ről.

A jó Isten sok mindenféle széppel, jóval megáldotta hazánkat, bércecs Erdélyünket, de különösen gazdag a természeti kincsekben a szomszédos testvér Csikvármegye. Borszékától le Tusnádig csak úgy kínálkozik vízben, tiszta levegőben az isteni meghálálhatatlan adomány. És kell-e ismételnünk, hogy az élet nagy harcában kifáradt, elnyűtt test és lélek sovárogyja az ezekben rejülő gyógyító erő? A hivatalnok, a szellemi munkás odahagyja szobája füllesztő levegőjét, a gazda munkamezejét és siet családjával, hogy megtakarított pénzeceskéje árán visszaszerezze megbomlott egészségét, megacélozza erejét. Az Istentől megáldott édes anyai természet hívja és ölebe fogadja, de az emberek üzleti kapzsisága durván visszaél az ősi jogokkal s nem elég a legtöbb részére az ez utonni tisztességes megélhetés, visszaél a reá ruházott bizalommal. Sőt nem egyik be is áll pasáhnak azon hitben, hogy tőle függ az emberek földi üdve és boldogsága... Tisztelet és hálás elismerés különben azoknak, kik akár oly minőségben vannak mint tulajdonosok, akár olyanban, mint bérlők s a vendégjogot nem a pénz és fizettség szerint mérlegelik, hanem a méltányosság és a humanismus szempontjából.

A csiki fürdők közül az u. n. Hargitai fürdőt vármegyénkben is sokan szokták felkeresni. Sok, igen sok előnye volt és van. Fenyvesekkel körülrzárt völgykötlanban üde, tiszta levegője, hideg, meleg fürdője, kénes

* E rovatban megjelent közleményekért a felelősség a beküldőt terheli. Szerk.

kamarái pompás jódos, kénes, szén-savas ásványvize és ezek mellett a multhan olesósága csaknem kiáltották: „csak ide emberek kevés pénzért üdülni, gyógyulni!”

De, hogy mi lesz a jövője a fürdőnek, azt Isten tudja csak?! Nem volt elég rajtunk a mult idők török-tatár dúló csatája, közelebből, — hogy a tárgyhoz közelebb jöjjenek — az ásványviz kartel; jövőben hivatalnok, pap, tanító, iparos nem mehetsz üdülni a hargitai fürdőre sem. Mag-nás fürdő lesz tán, vagy a pénzes zsákosok-é? Nem vagyunk jósok, de mondhatjuk egyiké sem, azonban az bizonyos, hogyha a mostani bérlő Rónai Béla, ki vendéglős nyáron, — máskor mérnök — ha fenntartja a mostani saisonban megkezdett rendezését, hogy az eddig engedett házi kosztotást, főzést további sajátos privilégiumának tartja, — akkor jó éjszakát mondhatunk a hargitai fürdőnek.

A mennyiben fürdő viszonyainkkal ismerősök vagyunk, engedélyezve van a családoknak, akár a jó pénzen fizetett lakszobákban akár közös konyhákban a főzés; de a hargitain tilos vala, sőt kik polgártársaink közül ily készüllettel mentek fürdőzni, az a meglepetés érte, hogy át kellett adni — pénzért ugyan — a vitt holmtt s csengettyü szóra a vendéglőbe kosztra járnai kényszerítettek, mert a bérlő a vendéglős is és az is óhajt maradni 10 évig még.

Méltányoljuk, hogy a bérlő-vendéglős terhes feltételeket vállalt magára, amde ez nem szabad azt jelentse, hogy a vendég még oly ősi jogában is korlátoztassék, minő a *hargitai fürdő*. Hiszen az Istenadta szépségeken és áldásokon kívül mást ugy sem élvezhet a fürdőző. Mert zene, könyvtár, hirlapok és sport eszközök rendelkezésre nem állanak — ezek hiányát csupán a jó házi kosztban találhatná meg az ember s hogy hozzá jusson, semmi más nem kell, minthogy a *bérlő tagadja meg a vendéglőst*.

Ez olesó recipe; a fürdő jövője érdekében melegen ajánljuk a tulajdonos Csicsónak, sőt kérjük, hogy ezt többre becsülve, becsültesse a fürdőzők jogát többre, mint a nyáron, ezt sajnosan tapasztaltuk. Csak azt ismételnük, hogy a jó Isten megáldotta e fürdőt minden jókkal, a bérlő-vendéglős pedig adjon ezekhez nyájas jóakaratot és tartsa tiszteltben azt, a mihez ősi joga van vendégeinek!!!

S. R.

Balásy Ignác mészáros és hentes üzletében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca a marhahus kilója 36 krajcár (72 f). Naponta friss hideg felvágottak.

Felvágott bükkfa bárkájával 10 koronáért bármikor megrendelhető azonnali szállításra Fábrián József gőzfűrészt telepén.

Magyar Könyvteli Folyóirat

havi folyóirat a könyvteli ismeretek fejlesztésére. Főszerkesztők: Kárpáti Béla és Trautmann Henrik. Társzerkesztők: Kuntner Róbert, Szél Jenő, Zsengeri Manó. Megjelenik minden hó első napjain egy és fél ivnyi terjedelemben. Előfizetési ára egy évre 8 K, fél évre 4 K. Egyes szám ára 80 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Meszter-u. 27. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhiv.

TALÁLÓS O O O O O O KÉRDÉS.

Miért apróhirdetés?

az apróhirdetés?

mert néhány
APRÓ sorban minden szükséges és
célszerű dolgot lehet hirdetni és így
valóban APRÓ pénzbe kerül csak,
ha az ember

mindenféle állást

kinál vagy keres,

mindenféle terményt

kinál vagy keres,

lakást

kinál vagy keres,

mindenféle butort

kinál vagy keres,

mindenféle ipari cikket

kinál vagy keres,

a legkülönbözőbb

apróbb dolgokat

kinálja vagy keresi,

mely csak APRÓ költséget bír el.
Olvasóközönségünk ezer meg ezer
esetben hálásan emlékezik meg arról,
hogy az apróhirdetések fényes si-
kerrel segítik elő a **kinálat** és
kereslet nagyarányu forgalmát.
Azért ne tessék habozni
és a mikor csak a legesekélyeb szük-
ség diktálja:

apróhirdetést

kell feladni a

„Székely-Udvarhely“-ben.

Apró a hirdetés,

apró a költség!

Sz: 1523—909 kmb.

Alkalmazás.

A székelyudvarhelyi kerületi mun-
kásbizosító pénztár egy pénztári ál-
lásra pályázatot hirdet.

Az állás ideiglenes jellegű és csak
az O. M. B. jóváhagyása után lesz
végelegesen betöltve. A pályázótól
megkívántatik a kettős könyvviteli
szakismeret.

A pályázat a pénztárnál *foljó hó*
28 áig beadandó.

Kinevezés esetén az állás azonnal
elfoglalandó.

Székelyudvarhelyt, 1909. szept 10.
Az igazgatóság.

15—1909. közbirt. szám.

Feladasi hirdetés.

Oroszhegyi közbirtokosság (Udvar-
helyvármegye) mint erdőbirtokosság
tulajdonát képező saját határában
fekvő jóváhagyott üzemtervi megje-
lölés szerint „C“ üzemosztály II. vá-
gás sorozat 8 és 9 részletéből álló
38.00 k. hold területen levő a közig.
erdészeti bizottság 1534—908. szám.u
határozatával eladásra engedélyezte-
tett 16 cm. mell. magassági át-
mérőn felüli összes lucfenyő
fakészletét mely előleges becslés sze-
rint 384 m³ I. oszt. lucfenyő fűrész-
árut, 570 m³ II. oszt. lucfenyő fűrész-
árut, 173 m³ I. oszt. lucfenyő épü-
letifát, 314 m³ II. oszt. 162 m³ III.
oszt. lucfenyő épületifát tartalmaz
és a melyeknek kikiáltási ára ötezer-
öttszázkilenc (5509) korona Oroszhegy
község házában 1909. évi október hó
18-án délelőtt 10 órakor nyilvános
szó és írásbeli árverésen a legtöbbet
ígérőnek eladja.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.
Bánatpénz a kikiáltási ár 10 szá-
zaléka.

Árverések és szerződési feltételek
a korondi m. kir. járási erdőgond-
nokságnál, Székelyudvarhelyen és
alulirotnál a hivatalos órák alatt
megtekinthetők.

Oroszhegy, 1909. évi szept 13.

Tamás Andi Dénes
közbirt. elnök.

BORI!

Fernengel Gyula székely- udvarhelyi bornagykeres- kedőnél

a legjobb minőségben, nagy válasz-
tékban és legelőnyösebb árak mel-
lett nagyban és kicsinyben kapható.

!! A magyar újságírás szenzációja !!

A NAP

A magyar közönség legkedveltebb lapja.

A 48-as eszmény és a magyar nem-
zeti törekvések hí és kérlelhetet-
len szószólója.

Főszerkesztő: Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR HACSÁK GÉZA

Naponta 125.000 példány!

== Egy szám: 2 krajcár. ==

A Nap előfizetési ára:

Egész évre . . . 16.—K || Negyedévre . . . 4.—K
Félévre 8.—K || Egy hónapra . . . 1.40 K

Udvarhelyvármegye Székelyudvarhelyi járás főszolgabírája.

Szám: 1748—909. szb.

Pályázati hirdetmény.

A szentegyházassalvi jegyzői körben évi 1000 korona java-
dalmazással rendszeresített

segédjegyzői állásra

pályázatot hirdetek.

A kik ezen állást elnyerni ohajtják, az 1900. évi XX. t. c.
3 §-ában előirt képesítést igazoló okmányokkal fölszerelt kérvényüket
foljó évi szeptember 25-ig beadhatják.

Székelyudvarhelyt, 1909. szeptember hó 10-én.

Dr. Demeter Lőrinc főszolgabíró.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap,
Udvarhelymegye legelterjedtebb
közlönye. Megjelenik hetenkint
2 szer. Előfizetési ára félévre
5 K. Elterjedtségénél fogva hir-
detésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányu diszlevélpapírok. Ezekon kívül
közönséges és finom, szines és virágos levélpapírok és boritékok,
levél-kártyák, gyász- **Képes levelezőlapok** 20-féle helybeli felvétel.
levélpapírosok stb. Nagyválaszték tájképes,
virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

Allandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szol-
gabírószági, végrehajtói, ügyvédi,
lelkészi, iskolai, üzleti és külön-
féle magánügyi nyomtatványok.

KÖNYVNYOMTATO- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, su-
lyu és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapírok,
vonalzott és rovatos papírok,
rajzpapírok, írógéppapírok, cso-
magoló és selyempapírok, má-
solópapírok, itató-papírok, szűrő-
papírok, torta- és befőző-pa-
pírok, könyvkötő papírok és papir-
különlegességek. Kártyapapírok.

Lemezpapírok minden sulyban.
hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüze-
tek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek,
rajzminták, szépírási és rond-
írási minták. Olcsó legyező-fal-
diszek, klozetpapírok, szivarka-
hüvely, szivarka s névjegyárcaák
Dohány-ésszivartárcák bőrből és
fémbe. Bőrtárcák, pénzes-erszé-
nyek, okmány és írománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31 (saját ház)

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblá-
zatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és
esküvi kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések
stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acéllírotollak, rondtollak, üveg-
tollak, tollszárok, disztollszárok.
Ironok, fekete, szines és másoló-
ironok (crayonok), zsebironok, csa-
varironbetétek, ironvédők, iron-
hegyezők. Kréták, iskolai, kávé-
házi és fajlező kréták, szines
kréták. Tinták, legjobb irodai és
másoló tinták, szines, vegy- és
ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték,
tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedüvonó, hurok,
hegedü-iskola, hegedü alkatré-
szek. Gramophon és fonográfok,
lemezek és hengerek . . . dan-
goló-sipok és . . . rínák. Mono-
grammok fehérnemű és levél-
papírjelzésre. Kézi nyomda. —
Különféle bélyegzők, pecsétnyo-
mók, pecsétjegyek, pecsétviasz,
festékpárnák, ostyák. Ajtóablák
és névfeliratok öntött fémből,
erdészkalapácsok gyári árban.

A hazai és külföldi jeles írók
művei, ifjusági iratok és képes-
könyvek folyton vannak készlet-
ben. Teljes Magyar Könyvtár.
A székelyudvarhelyi középisko-
lákban és a városi és megyei
elemi népiskolákban használat
ban levő összes tankönyvek rak-
tára. Szótárak, térképek, naptá-
rak, imakönyvek, albumok, em-
lékkönyvek, üzleti beiró könyvek,
főkönyvek, pénztárkönyvek, nap-
lók, jegyzőkönyvek, másoló-
könyvek, bevásárló könyvek,
zsebkönyvek (notesek), pénztár-
tömbök (Block), bárcsa és szel-
vénykönyvek.

Körzök,

vonalzók, háromszögek, szögme-
rő, rajzdeszkák tolltokok, itató
deszkák, olaj-s zfesték minden
szinben. Ecsetek. Irodai és zseb-
tintatartók, disztintatartók, toll-
állványok, szivacs-csésze, író-
mappák. Legjobb dörzsmézőgák,
gummiszalagok. — Rajzszögek
szőnyegszögek, kapesok stb.

Postatakarékpénztári chekk-clearing száma 10.489

Betegh Pál villam-motoros könyvnyomtató- és könyvkötő intézetéből Székelyudvarhelyt. 1909.